

VAČLAV HAVEL:

„Motyl na antenie”

4 II – godz. 21.35

Działające od trzech lat Studio Współczesne TV stara się przedstawiać przede wszystkim twórczość autorów polskich, śledzą jednak także po najwartościowsze pozycje autorów obcych, głównie takie, które zdobyły sobie w macierzystych krajach zasłużony sukces i popularność.

Vačlav Havel, młody, bo liczący dopiero 34 lata czeski pisarz dramatyczny, kicownik literacki a-wangardowej scenki praskiej „Na Zabrali”, zdobył rozgłos sztuką „Uroczystość w ogrodzie”, przełożoną i wystawioną w wielu krajach Europy.

Gatunek komedii, który uprawia Havel, jest mocno osadzony w tradycjach literatury czeskiej. Występuje tu specjalny gatunek humoru: ludowy, plebejski, związany z życiem codziennym, słowem — „szwejkowski”. Wiadomo, że pewna dobroduszość tego humoru bywa często pozorna; w istocie potrafi on być nader ostry, cięty i zjadliwy. Bywa, że do granic absurdu, do rozmiarów charakterystycznych dla twórców oślawionego „czarnego

humoru” i pure nonsensu. Ma on wówczas tak niespożytą siłę, tak cudowną zwzięłość i wieloznaczność, że nawet po przeniesieniu na karty książki nie budzi wątpliwości co do autorstwa: autor jest tu zbiorowy, anonimowy — lud.

Ku taklemu właśnie gatunkowi humoru, poddajęmu wszystko i wszystkich sceptycznej analizie zdrowego rozsądku, weryfikującemu naszą codziennność przy pomocy spiętrzeń niemal absurdalnych, zmierza twórczość Vačlava Havela. W „Motylu na antenie” wszystko bowiem tylko na pozór jest normalne: oto bohaterowie siedzą przy stole, toczą dość pretensjonalne dysputy o modnych kierunkach literackich estetyce i filozofii. W rzeczywistości jednak sytuacja już od początku jest absurdalna; wystarczy to zauważyć, by pojąć, że świat Jana i Marzeny, świat pseudointelektualnych snobów, dziwaków i darmożjadów, został poddany przez autora miażdżącej, bardzo przenikliwej i „wielopiętrowej” krytyce. A jako jedyny nosiciel wartości autentycznych, jedyny po prostu człowiek logicznie rozumiejący, ostaje się prosty praski rzemieślnik, pan Baszta.

W. B.

Programy

VII